

בד א מיי פ"ו מהלכות
סוכה הלכה ה סמג
עשין מד טו"ש"ע א"ח סי'
תרי סעף א:
בה ב מיי עס טו"ש"ע עס
סעף ב:
בו ג טו"ש"ע עס סעף א:
בו ד מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה א סמג עשין
מד טו"ש"ע א"ח סי' תרמט
סעף א:
בה ה מיי וסמג עס
טו"ש"ע א"ח סי' תרמו
סעף ו:
בז ו מיי עס הלכה ה
טו"ש"ע עס סעף ב:
ז ח מיי עס פ"ו הלכה ז
טו"ש"ע עס סעף ג:

לעזי רש"י
קשטני"ר. פירוש עץ
ערמון (רש"י בראשית ל'
לז).

רבינו חננאל

ופסול: כל לולב שיש
בו ג' טפחים כדי לנענע
בו כשר. אמר רב יהודה
אמר שמואל שיעור הדם
וערבה ג' ולולב ד' כדי
שיהא לולב יוצא מן
ההדס טפח. ואקשינן
ממתני' כל לולב שיש בו
ג' טפחים כו' ומתריצין
אימא וכדי לנענע בו כשר
מר כדאית ליה ומר כדאית
ליה: גופא שיעור הדם
וערבה ג' טפחים ולולב
ד' ריש אמר באמה בת ה'
טפחים אמר רב הונא שרי
ליה מריה לריש השתא
עבות ג'ט שהן חצי אמה
לא משכחין באמה בת ה'
טפחים מאלו הטפחים
הגדולים שהן ג' טפחים
חצי אמה ג' חומשי טפח
מי משכחין באמה בת ה'.
הא דרב דימי דאמר
באמה בת ו' טפחים עשה
אותה כלומר חלוק הטפח
הששי ג' של ה' טפחים
אחד חמש ואמר שמואל
הלכה כר' טרפון דאמר
באמה בת ה' ושניין לא
דק אמר ג' ושיעורו יתר.
ומתמדין אימור
דאמרינן דלא דק
לחומרא אבל זה לקולא
הוא כי החובה ג' טפחים
וג' חומשי טפח כר'
טרפון וערבה אמר שיעור
הדס וערבה ג' טפחים
כחכמים. ומתריצין לה
כדברא דאמר אמר בת
ה' עשה אותה ו'. פי'
אמה שאמר ת"ק שיעור
הדס וערבה ג' השביע ר'
טרפון באמה בת ה'
טפחים אתה אומר אינם
אלא ג' באמה של ר'
טפחים כמה הווי להו
לר"ט ג' טפחים באמה בת
ו' שהן חצי אמה
ולחכמים באלו הטפחים
ג' שיעור חצי אמה ג'
טפחים וג' חומשי טפח.
אמר שמואל הלכה כר'
טרפון דאמר ג' שהן חצי
אמה והתם אמר שיעור
הדס וערבה ג' כרבנן
דאמר ג' באמה בת ה'
טפחים שהן חצי אמה וג'
חומשי. ושניין היינו
דלא דק שאמר ג' וג'
חומשי והא הלכה היא ג'
לבד והווי לחומרא לא
דק: ת"ר ענף עץ עץ
שענפיו חופין את עצו הוי
אומר זה הדס כר' ת"ר
קלוע כמין קליעה ודומה
לשלשלת זהו הדס ר'
אליעזר בן יעקב אומר עץ
עבות עץ שטעם עצו
ופריו שרין ואיזה זה הדס.
תנא עבות כשר ושאינו
עבות פסול היכי דמי
עבות אמר רב יהודה כגון
דקאי תלתא תלתא טרפי
הוה מכשריה ללולב כדאשכחן

לב:

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

(א) עירובין דף יט. ע"ש,
(ב) גדה כו. (ג) [לעיל
כט:]. (ד) [מוספי פ"צ].
(ה) כעיי"ז בפסחים קיד:
וסנהדרין עב. (ו) חולין
קמא: [וע"ע מוס' גדה כו.
ד"ה שדרה]. (ז) [ע"י מוס'
סס]. (ח) לקמן מה:
(ט) [וע"ע מוספות ז"ק
כז: ד"ה גנז].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שדרו
לנד מעלין שהעלים:
(ב) ד"ה לא דק וכו'
בשיעורא ונקט שלשה
דסגי: (ג) תוס' ד"ה לא
מהן וכו' נטפח גדול
כאלו: (ד) ד"ה תלמא
וכו' שלשה דקלים
בשורש אחד וכמו כן:

גליון הש"ס

גמ' ואיכא דרמי ליה
מירמא. עשין זה לעיל דף
טו ע"א ר"ה דף טו ע"ב
ז"ב דף יט ע"א ודף כו
ע"ב:

תורה אור השלם

א) וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם
הַרְאֵשׁוֹן פָּרִי עֵץ הָדָר
בַּפֶּת חֲמִידִים וְגַנְפָּה עֵץ
עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל
וּשְׂמֹחֶתֶם לִפְנֵי יי'
אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
[ויקרא כג. ב]

ב) הַדְּרִיכָה דְרָבִי נָעִם
וְכָל יְתִיבוּתֶיהָ שְׁלוֹם:
[משלי ג. יז]

ג) פֶּה אָמַר יי' צְבָאוֹת
צוֹם הָרִבִּיעִי וְצוֹם
הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי
וְצוֹם הַתְּשִׁירִי וְהָיָה
לְבֵית יְהוּדָה לְשֹׂשׂוֹן
וְלִשְׂמֹחָה וְלִמְעִידִים
מוֹדִיִּים וְהָאֲמַת וְהַשְּׁלוֹם
אֲהַבִּי: [זכריה ח. יט]

ליקוטי רש"י

ציני. דקלים. בשרות.
ללולב [עירובין יט.]. שדרו
ש"י לולב וכו'. לנד
לוקח העלין, שדרה קרי
כל זמן שהעלין הולכין
ומתחברין ומוסיפין ואחר
שלמתי השדרה גטסין
לוקח העלין למעלה [נהה
כו.]. כדי לנענע בו.
מפרש בגמרא שלשה
טפחים מהה השדרה כנגד
אורכו של הדס וטפח יומר
כדי לנענע דעתינן נענוע
כלקמן (דף לז:). מעלה
ומוריד מוליך ומביא
לעזר רוחות רעות
ועללים רעים [לעיל כט:].

הגהות וצינונים

א) גי' הרא"ש א"ל מר
בריה דרב אשי:
ב) בדפו"ר רביעי:
ג) צ"ל בקליעה
(באה"מ): [ד] בדפו"ר
בר"ן ושוכבין על
אביהן וע"י רש"י מה
שמסיק מזה להלכה:
ד) מהר"ם (גליין):
ו) בדפו"ר הוא דיבור
אחד עם ד"ה דרכיה, וכן
מסתבר דהכל הוא לשון
רש"י: [ז] צ"ל כך פירש
וכי"ה בדפו"ר: [ח] גי'
מהר"ם וכן או כמו
(גליין): [ט] מהר"ם
(גליין) וע"ש עוד:

שדרו ש"ל לולב. צרייחא דפ' המפלת (גדה דף טו. וס) מסייעא
ליה לרי' פרק דתני אשעיה זעירא דמן צרייחא חמשה
שיעורין טפח וקא חשיב שדרו של לולב ושמואל לא חייש דלא מייתינא
צי ר' חייא ורבי אשעיה^(א): **צי** מוהן שלשה להדס והשאר ללולב.

ואיכא דרמי ליה מירמא תנן ציני הר הברזל
כשר והתניא פסולה אמר אביי לא קשיא
כאן שראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה
כאן שאין ראשו של זה מגיע לצד עיקרו של
זה^(ב) אמר רבי מריון אמר ר' יהושע בן לוי
ואמרי לה תני רבה בר מרי משום רבן
יוחנן בן זכאי שתי תמרות יש בגיא בן הגם
ועולה עשן מביניהם וזהו שישנינו ציני הר
הברזל כשרות וזו היא פתחה של גיהנם:
לולב שיש בו שלשה טפחים: אמר רב
יהודה אמר שמואל *שיעור הדס וערבה
מזן ההדס טפח ורבי פרנך אמר רבי יוחנן
^(ג) שדרו של לולב צריך שיצא מן ההדס טפח
תנן^(א) לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו
כשר אימא וכדי לנענע בו כשר מר כדאית
ליה ומר כדאית ליה תא שמע שיעור הדס
וערבה שלשה ולולב ארבעה מאי לאו
בהדי עלין לא לבד מעלין גופא^(ד) שיעור הדס
וערבה שלשה ולולב ארבעה ר' טרפון אומר
באמה בת חמשה טפחים אמר רבא שרא
ליה מריה לר' טרפון השתא עבות שלשה
לא משכחין בת חמשה מבעיא כי אתא רב
דימי אמר אמה בת ששה טפחים עשה אותה
בת חמשה צא מהן שלשה להדס והשאר
ללולב כמה הווי להו תלתא ותלתא חומשי
קשיא דשמואל אדשמואל הכא אמר רב
יהודה אמר שמואל שיעור הדס וערבה
שלשה והתם אמר רב הונא אמר שמואל
הלכה כרבי טרפון לא דק אימר דאמרינן
לא דק לחומרא לקולא מי אמרינן לא דק
כי אתא רבין אמר^(א) אמה בת חמשה טפחים
עשה אותה ששה צא מהן שלשה להדס
והשאר ללולב כמה הווי להו תרי ופלגא סוף
סוף קשיא דשמואל אדשמואל לא דק והיינו
לחומרא לא דק דאמר רב הונא אמר שמואל
הלכה כרבי טרפון: **מתני'** יהדס הגזול
והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת
פסול נקטם ראשו נפרצו עליו ואו שהיו
ענביו מרובות מעליו פסול ואם מיעטן כשר
ואין ממעטין בי"ט: **גמ'** תנו רבנן *ענף עץ
עבות שענפיו חופין את עצו ואי זה הוא
הוי אומר זה הדס ואימא זיתא בעינן עבות
וליא ואימא דולבא בעינן ענפיו חופין את עצו וליכא ואימא הירדוף אמר אביי
^(ב) דרכיה דרכי נועם וליכא רבא אמר מהכא^(ג) האמת והשלום אהבו תנו
רבנן קלוע כמין קליעה ודומה לשלשלת זהו הדס רבי אליעזר בן
יעקב אומר ענף עץ עבות עץ שטעם עצו ופריו שוה הוי אומר זה הדס
תנא עץ עבות כשר ושאינו עבות פסול היכי דמי עבות אמר רב יהודה והוא
דקיימי תלתא תלתא טרפי בקינא רב כהנא אמר אפילו תרי וחד רב אחא
בריה דרבא מהדר אתרי וחד הואיל ונפיק מפומיה דרב כהנא^(ד) אמר ליה
מר בר אמימר לרב אשי^(ה) אבא *לההוא הדס שוטה קרי ליה ת"ר נשרו רוב
עליו ונשתתירו בו מיעוט כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת הא גופא
קשיא אמרת נשרו רוב עליו כשר והדר תני ובלבד שתהא עבותו קיימת
כיון דנתרי להו תרי עבות היכי משכחת לה אמר אביי משכחת לה

האמת והש"ס אהבו. וזה
אינו לא אמת ולא שלום
שהוא עשוי לנס המות כן פירש
הקונטרס ועל חנם הווקק לומר
נועם לפני עצמו אכל קרא דכל מד
שיין אתרייהו ומתוך פירושו משמע
דהירדוף היינו הרדופני צפרק אלו
טרפות (חולין דף נח:). אחזת דס
והמעושנת ושאללה הרדופני שהוא
סס המות לצהמה ואי אפשר לומר
כן כדמוכח צפ' כל שעה (פסחים
דף נט. וסס) גצי מרור דקא חשיב
הרדופני גצי ירקות שאדס יולא צהן
ידי חוצתו צפסח והירדוף פסל התם
משום דמה מנה מין זרעים אף מרור
מין זרעים אלא היינו דלא חשיב לא
נועם ולא שלום לפי שראשי עליו
חדין ועוקצין את הידים והאי טעמא
לא הוי מני למימר גצי מרור שיכול
לכותשו או להסיר עוקציו ולאכול
המיינים כדרך גדילתן^(א):

תלתא טרפי בחד קינא. שלשה
עלין צהן אחד ויוצאין
מתוך עוקץ אחד כדפירש^(א) צקונטרס
וכן פירש תרי ומד שני עלין צעוקץ
אחד ועלה אחד מלמטה ועולה ורוכז
על השנים ותומרא גדולה הוא דאינו
מנוי ושמה צחד קינא מיקרי כשהם
סמוכים ודוקים זה צוה אע"פ שכל
אחד צעוקטו (ומייהו^(ב)) תלתא צקינא
חד הווי יתצי כדאמר פרק הכונס
(ז"ב דף נח:). שלשה דקלים (ד) צורה
אחת וכמו כן שלשה עלין [אלין]^(ג)
מעוקץ אחד^(ד):

וליא ואימא דולבא בעינן ענפיו חופין את עצו וליכא ואימא הירדוף אמר אביי
^(ב) דרכיה דרכי נועם וליכא רבא אמר מהכא^(ג) האמת והשלום אהבו תנו
רבנן קלוע כמין קליעה ודומה לשלשלת זהו הדס רבי אליעזר בן
יעקב אומר ענף עץ עבות עץ שטעם עצו ופריו שוה הוי אומר זה הדס
תנא עץ עבות כשר ושאינו עבות פסול היכי דמי עבות אמר רב יהודה והוא
דקיימי תלתא תלתא טרפי בקינא רב כהנא אמר אפילו תרי וחד רב אחא
בריה דרבא מהדר אתרי וחד הואיל ונפיק מפומיה דרב כהנא^(ד) אמר ליה
מר בר אמימר לרב אשי^(ה) אבא *לההוא הדס שוטה קרי ליה ת"ר נשרו רוב
עליו ונשתתירו בו מיעוט כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת הא גופא
קשיא אמרת נשרו רוב עליו כשר והדר תני ובלבד שתהא עבותו קיימת
כיון דנתרי להו תרי עבות היכי משכחת לה אמר אביי משכחת לה

צחד קינא כל שכן דכשר הואיל ונפק מפומיה דרב כהנא: **אבא** לההוא. דתמי ומד הדס שוטה קרי ליה ולא
הוה מכשריה ללולב כדאשכחן בעזרא דכתבי הדס וכתבי עבות ואמר רב חסדא הדס [שוטה] לסוכה ועץ עבות ללולב: ת"ר נשרו רוב עליו נשתתירו בו מיעוט כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת. פירשה אביי

אסא

באסא

(א) נראה דל"י כי אמת רב דימי אמר באמה וכו'. (ב) נראה דל"י לכל טפח מהחמשה טפחים חומש אחד. (ג) אולי צ"ל ולחכמים באלו ג' טפחים שהן שיעור חצי אמה של ג"ע.

(א) [לקמן לד.]. (ב) מולין פו. ע"ז מו. (ג) לעיל יא: [ע"ש וצמוס] סס ד"ה דבני ר"ש בן יהודקן. (ד) [לעיל ל: ושם נסמן]. (ה) [לעיל יא: ושם נסמן]. (ו) [סס]. (ז) מנחות כו. [לעיל יא: ושם נסמן]. (ח) מנחות כו. לעיל יא: (ט) [לקמן לה:]. (י) לה: (כ) לקמן ע"ב. (ל) לב. סוד"ה באשרה, (מ) [וע"ע מוס' וצמס לה: ד"ה כל שצדו ועוד סס נט. ד"ה עד שלא ומוס' מנחות נט: ד"ה כלה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' לו שלשה מקומות כשר אמר רבא שנים: (ב) רש"י ד"ה רבינו רב. י"ג צנזורות פ' מומין אלו דף מה וכן בפירוש ג' סימן דף מט איכא נמי כהאי סוגיא אמר רב תוס' דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה עשורו כו' ופרש"י רבינו רב ואע"ג דנפ' המולך דף מה קאמר כי תחילת רב דימי אי"ר יתקן בר אבדימי משום רבינו אמרו נכרי ועמד הנז על גמ' שרפאל הולך ממור ופרש"י רבינו רב היינו משום דהתם אי אפשר לפרש רבינו רב דרב הולך כשר איש היה ונפ"ק ד"ה סוף דף יט פרש"י נמי רבינו רב:

גליון הש"ס

גמ' יש דחוי אצ"ר מצות. ע"ן סוטה דף טו ע"ז מוס' ד"ה נחלמנו: שם א"ר"ח דבר זה רבינו הגדול אמרו. כע"ן זה לקמן דף לה ע"ב: [מכ"מ תוס' ד"ה נקטם וכו' וק"מ מפיסקין דלא תיפשוט מיני' נראה ונראה חוזר ונראה. ע' נקוט דף טו ע"ז ד"ה נחלמנו וכו':]

תורה אור השלם

(א) וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר פַּחַת הַקָּמָרִים וְגִנְפֵי עֵץ עֵבֶת וְעָרְבֵי יְטָף וְשִׂמְכָתָם שֶׁפָּנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שֶׁבַע יָמִים: [ויקרא כג, טו]

(ב) וְלִקְחֶתֶם אֶגְדַּת אַזּוֹב וּמְבַלְבְּלֵם בְּדָם אֲשֶׁר בְּסֶף יַהֲעָבְתֶם אֶל הַיַּמִּשְׁקוּף וְאַל שְׂמֵי הַמַּזּוֹת מִן הַיָּם אֲשֶׁר בְּסֶף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ בַּיּוֹם אֵד עַד בֶּקֶרֶת: [שמות יב, כב]

(ג) עֵזִי וְחִמְרִי יֵהוּי לִי לַיְשׁוּעָה וְהָ אֱלֵי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אֲבִי וְאַרְמְיָנֵהוּ: [שמות טו, ב]

הגהות וצינונים

[א] [צ"ל ברבי] (גליון): [כמ"ג נדצ"ל כו"ג]

[ב] בדפוס כ"ס: [ג] בדפוס כ"ס: [ד] הוא דיבור אחד עם דיבור הקודם (רש"י): [ו] צ"ל והכי גרסינן לה (בארות המים): [ז] צ"ל הא אסקינן (רש"י) ובדפוס איתא והא דאסקינן (תיבות וכי תימא ליתא): [ח] בדפוס ונשתמד:

לולב הגזול

אסא מצראה. גדל על המינר של שדה וממוך שיש לו מקום פנוי הוא משבח ומללית. לישנה אחרינה אסא מנראה הדם מזרי: ש"ש בדי ע"ין לחין. שלשה דין וצבל גד ונד שלשה עלין לחין דצצרי משלשה עלין לא היו עצות: ובראש כ"ל אחד. שיהו עלין לחין צראשי הצדים אצל צאמנעס לאו הדך הוא: ועלתה בו תמורה. כמין תמרה כעין הנמנל צעלי ערצה פעמים צעלין לצוק כמין פרי ירוק ולוצעין צו הנשים לעיפיהס: ועלתה בו תמרה ביום טוב. משנאגד דצתלוש נמי סלקא ציה: יש דחוי אצ"ל מצות. כלומר^[א] ונהגת תורת דחוי אצל מלות כשם שנהגת אצל קרצנות דאס נראה ונדחת משנשחט^[ב] חמרת ידחה דחוי לא הדך חוי הכה נמי הואיל ונדחה כשנקטס תו לא הדך מוחזי צעליית תמרה. והשתא לא דייק צין דחוי מעיקרל לנראה ונדחה דהאי דנקטס מעיו"ט לא נראה מעולם: בסהו. אדס לדס חיה או עוף: לא שנו. דכסהו הרוח חייב לכסות אלא שחזר ונתגלה: הוא"ע ואידחי. על ידי הרוח מכיסוי של מנהו דקדאמר דכי לא נתגלה פטור מלכסות: אידחי. לעולם ואפילו נתגלה: ואמר רב פפא. גר': דרב פפא גופיה. האי דיוקא דרב פפא מיציעל לי לרי ירמיה: מופשט פשיט י"ה. לתנא דתנא כסהו הרוח חייב לכסות דאין דחוי: לא שנה לחומרא. כי הכה דמחייב ליה צמסוי משום טעמא דאין דחוי: ולא שנה לקולא. כי הוילא דרי ירמיה דאי חמרי אין דחוי הוא כשר ואס יש דחוי הוא פסול ואמרין אין דחוי ומכשרין: או דלמא מופקא י"ה. לתנא ומספיקא לחומרא הוא דמחייב ליה צמסוי שמה אין דחוי: אב"ל לקולא. כגון לענין תמרה: לא אמרינן. אלא פסלינן שמה יש דחוי או אין דחוי^[ג]: עבר ולקטן. לעניני דסס שהיו מרוצין מעלין ותנן אס מעטן כשר ואין ממעטין ציו"ט משום שצות שדומה למתקן כלי ומכשירו ואס עבר ומיעטן פסול דמפרש טעמא הואיל: סבריה. רצנן דצי מדרשא דצעו למימר דהך פלוגתא ציס דחוי ואין דחוי היא: דב"ע. רצנן ור' אלעזר צרי דדוק: ד"ב אין צריך אגד. ולא שייך ציה עשיה ללוקי טעמא דר' אלעזר דפסל משום תעשה ולא מן העשוי צפסולות וא"נ נריך אגד אפ"ה משום תעשה ולא מן העשוי לא מיפסיל דהא צדידיה לא כתיב תעשה: [ו] וד"ב מסוכה לא י"ף. הלכך מהשתא ליכא למיפסליה אלא משום דחוי לכיון שאגדו צפסול ונקרא עליו סס לולב של מנהו צשעת דחוי נדחה לעולם ואע"ג

פרק שלישי

סוכה

לג.

ואימא

הבי נמי. תימה מאי ס"ד למיפסליה משום סס לוי מידי דסס כתיב צקרא הא אפי' הירדוף מכשרין אי לא משום דכתיב דרכיה דרכי נועם:

נקטם

מערב יו"ט ועלתה בו תמורה ביו"ט מהו. אף על פי שצונטרס הזכיר נראה ונדחה הא

דהכא דחוי מעיקרל הוא כיון דצתחלת יו"ט לא חוי כדמוכח לקמן גצי אשחור מעיו"ט ונהי דגצי קדשים פשיטא לן דדחוי מעיקרל הוא דחוי גצי מפריש נקצה לפסחו צפ' מי שהיה טמא (פסחים ד' טז. וטז) וגצי צהמה של שני שותפים צפ"ק דוצמים (ד' יב. וטז) וצפ"ק דקדושין (ד' ז. וטז) גצי מנהו מיציעל לן וכי תימנל הא דאסקינן^[א] גצי אשחור תפשוט דדחוי מעיקרל לא הוא דחוי לא דמיינל להכא כדפרישנל לעיל^[ב] דשאני התם דצידו ללקט ואפי' צקדשים מכשרין מה"ט צמסכת וצמס פ' כל הפסולין (דף לז: וטז) דמתן גצי קבל הכשר ותמן לפסול יחזיר לכשר ופרין צגמ' וליהוי דחוי ומשני רב אשי כל שצדו לא הוא דחוי ומייהו לא לגמרי דמי להאי דינא דהא נראה ונדחה הוא ולקמן מסקינן^[ג] דלא תפשוט מיני' נראה ונדחה חוזר ונראה אע"ג דצידו ללקטן וכן צהיהו דהפריש קרץ והמיר דת^[ד] דצידו לחזור ואפילו הכי אמרינן פ"ק דוצמים (ד' יב. וטז) הואיל ונדחה ידחה עוד חומר וצמס פרק קדשי קדשים (ד' נט. וטז) כל הקדשים שנשחטו עד שלל נפגס המוצח ואח"כ נפגס המוצח פסולין דהואיל ונדחה ידחה אע"פ שצדו לתקן ונריך לחלק דצברים והא דמדמי הכה הוילא דכיסוי דסס דצידו לגלות מכל מקום היה לו לחשבו דחוי הואיל ונפטר מלכסות לא נתחייב להוליאו מן הדחוי כדי לחזור ולכסות והא דמיימי לימנל כחנאי מעצר ולקטן הוה נמי לדחוי דמ"ד התם אין דחוי משום דצידו לתקן אצל הכה דאין צידו לתקן יס דחוי^[ה]: **והכא במי"ף** ד"ב מסוכה קמיפ"ג. והוה נמי לאשמועינן פלוגתייהו צליקטן צהיתר כגון מערצ יוס טוז לאחר שאגדן והא דנקט פלוגתייהו צליקטן צאיסור כגון ציו"ט לאשמועי' דאפילו הכי חכמים מכשרין דאין דחוי: שנים

לכם ביום הראשון וכתיב התם^[א] ולקחתם אגודת אגודת אף כאן אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה מאן תנא להא דת"ר ד' לולב^[ב] מצוה לאוגדו ואם לא אגדו כשר מני אי רבי יהודה כי לא אגדו אמאי כשר אי רבנן מאי מצוה קא עביד לעולם רבנן ומצוה משום^[ג] זה אלי ואנוהו: או שהיו ענביו מרובין: אמר רב חסדא דבר זה^[ד] רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים או שלשה מקומות כשר (ב) א"ל רבא שנים

מנומר

כל אחד נקטם ראשו של הדם פסול. עלתה בו תמרה כשר עלתה ביו"ט מאי ואמרין ליה יש דחוי אצל מצות או לא דאם נראה ונדחה ונראה כיון שנדחה נדחה או דילמא כיון שחזר ונראה כשר דהא חזר לכשרותו. ואמרין תפשוט ליה מהא דרב פפא דאמר זאת אומרת אין דחוי אצל מצות ואמרין היא גופא מיבעיא ליה הא דרב פפא פשיטא ליה דאין דחוי אצל מצות ל"ש לקולא ול"ש לחומרא או דילמא לחומרא פשיטא ליה לקולא מכשרין ואסקינא לא דב"ע אין דחוי אצל מצות ולולב צריך אגד ובמילף לולב מסוכה פליגי כו' עד והכא בלולב ודאסקינא כמאן אזלא הא דתניא לולב צריך לאגדו לא אגדו כשר אי כר' יהודה כי לא אגדו אמאי כשר

אמר רב חסדא ובראש

א א טו"ש"ע א"מ ס' תרמו סעיף ח: ב ב מ"י פ"ד מנ"ל שמיטה ה' ז סגנו עשין פד טו"ש"ע יו"ד ס' כח סעיף יא: ד ד מ"י פ"ו מהלכות לולב הלכה ו סגנו עשין מד טו"ש"ע א"מ ס' מרכ"ה סעיף א:

ליקוטי רש"י

עבר ודיקטן. עניי ההדס דמתן לקמן (דף לז:). אס היו ענביו מרובין מעלין פסול דהוה ליה מנומר ולא הדך הוא ואס מיעטו כשר ואין ממעטין צ"ט דמתקן מנל להכשר את הפסול וקמי צברייתא עבר על דברי חכמים שאמרו אין ממעטין צ"ט ולקטן צ"ט פסול. י"פ"ג ד"ב מסוכה. צננין אב מה מנינו צוכה שיש צה מעשה והקפידה תורה על העשוי צפסול אף לולב כן. לא י"פ"ג ד"ב מסוכה. לפסול צה אס העשוי ואיבעית אימא. אס הוה ספירה לכו לתרויהו לולב נריך אגד ושיכח ציה עשיה דכו"ע ילפי לולב מסוכה [לעיל יא:].

רבינו הננאל

באסא מצראה שעליו צרין וקיימי ז' בקינה ונתיי ד' מינייהו דאינון רובא ונשתיירו תלתא כיון דקרינן ביה עבות כשרה ואצ"ג דאינון מיעוטא (א) פשיטא סד"א כיון דקרו ליה אסא מצראה שם לווי הוה קמ"ל עץ עבות אמר ר' חמנא מ"מ: ירושלמי תני הדיס והעברה ג' ולולב ד' (ג) כרב דימי דאמר באמה בת ה' דברי ר' טרפין וכו' באמה בת ו' על דעתיה דר' טרפין פושטין רברבין על דעתיה דרבנן פושטין דיקין לולב טפה שדרו של לולב צריך להיות היוצא מן ההדס טפה שילייא טפה (זה מצאה בצד הדף המצתיק) (השיב אב"י במדירתא דאגמא ואמר [לעיל יג] כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה ובאתה תורה והקפידה עליו זהו שם לווי סבר אב"י שאין עליך לדוק בדוקיא הזו אלא בדבריהם שנשתנו שמותן קודם מתן תורה ובאתה תורה והקפידה עליו ונקרא בפי' בתורה כשם השני שנשתנה אליו ולא נקרא בשם הראשון כגון זה חוששין לשם לווי ואין כשר אלא שנקרא סתם ודבריהם שנשתנה שמן אין אנו יודעים אותן אלא זה רבותינו הודיענו שלא נשתנו שמן ובשמועה באלו טרופות (ד' סב) בתורין של רחבה: ת"ר יבשו רוב עליו ונשתתירו בו לחים כשר אמר רב חסדא ובראש

(א) נראה דהסר גד' רבינו אמר אצ"י ש"מ האי אסא מנראה כשר להושענא. (ב) לכאורה היה נראה דמתחיל המיזת כולן ו"ל ולולב ד' צמחת בת ה' דברי ר"ט ומכ"ל צמחת בת ו' על דמיה וכו' כצ"ל. (ג) על דמיה דרבנן וכו' כצ"ל.